

Protokół
z kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej
w Szydłowie

I. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowie jest gminną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizowania zadań własnych i zadań zleconych gminy z zakresu pomocy społecznej. Swoim obszarem działania obejmuje gminę, w której zamieszkuje 4 890 mieszkańców.

Wójtem Gminy jest Pan Jan Klamczyński.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowie został utworzony na mocy Zarządzenia Nr 2/90 Naczelnika Gminy z dnia 5 maja 1990 r. w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie oraz Uchwały Nr VIII/87/92 Rady Gminy w Szydłowie z dnia 19 listopada 1992 r. w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ośrodek posiada własny NIP 866 146 74 37 i Regon 291040258.

Kierownikiem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie jest Pani Stanisława Zawada.

Ośrodek działa w oparciu o:

- 1) Statut Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie stanowiący załącznik do Uchwały Nr XLIV/223/2009 Rady Gminy Szydłów z dnia 29 grudnia 2009 roku w sprawie uchwalenia statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie. Zmiany do Statutu zostały wprowadzone Uchwałą Nr VI/28/2015 Rady Gminy Szydłów z dnia 16 marca 2015 r. w sprawie zmiany statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie. Uaktualniono zadania Ośrodka Pomocy Społecznej oraz publikatory ustaw, w oparciu o które pracuje Ośrodek.
- 2) Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie wprowadzony Zarządzeniem Nr 4/2015 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie z dnia 23.03.2015 roku.
- 3) Uchwałę Nr XLVI/216/2014 Rady Gminy Szydłów z dnia 27 lutego 2014 roku w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnie pomocy w zakresie dożywiania w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.

- 4) Uchwałę Nr XLVI/218/2014 Rady Gminy Szydłów z dnia 27 lutego 2014 roku w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020.
- 5) Uchwałę Nr XLVI/217/2014 Rady Gminy Szydłów z dnia 27 lutego 2014 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020.
- 6) Uchwałę Nr XXV/121/2008 Rady Gminy Szydłów z dnia 10 czerwca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwalniania od opłat, a także trybu ich pobierania.
- 7) Uchwałę Nr XXV/122/2008 Rady Gminy Szydłów z dnia 10 czerwca 2008 roku w sprawie sposobu sprawiania pogrzebu przez Gminę Szydłów oraz zasad zwrotu ponoszenia i zwrotu wydatków na pokrycie kosztów pogrzebu.
- 8) Upoważnienie – Pełnomocnictwo Nr 1/2004 Wójta Gminy Szydłów dla Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie do wydawania i podpisywania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy.
- 9) Upoważnienie – Pełnomocnictwo Nr 1/2008 Wójta Gminy Szydłów dla Pani Teresy Jacak - pracownika socjalnego GOPS w Szydłowie do wydawania decyzji administracyjnych wynikających z ustawy o pomocy społecznej.
- 10) Zarządzenie Nr 3/2014 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szydłowie z dnia 23 kwietnia 2014 roku w sprawie *zasad i wysokości przyznawanego zasiłku celowego osobom i rodzinom na podstawie uchwały Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 roku o ustanowieniu wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”.*
- 11) Uchwałę Nr XLI/190/2013 Rady Gminy Szydłów z dnia 24 września 2013 r. roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015.

II. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach:

1. Magdalena Pracon - koordynator kontroli - starszy inspektor wojewódzki w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 898/2015 z dnia 17 listopada 2015 roku, wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską;
2. Barbara Nowak - Kierownik w Oddziale Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Gminnego na podstawie upoważnienia do kontroli nr 990/2015 z dnia 17 listopada 2015 roku, wydanego z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach – Panią Renatę Segiecińską .

Kontrola została wpisana do *Książki kontroli i instruktażu Urzędu Gminy w Szydłowie pod pozycją nr 6/2015.*

III. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę przeprowadzono w dniach 23 - 25 listopada 2015 roku.

IV. Określenie przedmiotu kontroli i okresu objętego kontrolą:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o przepisy ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t. j. Dz. U. Nr 185, poz. 1092), art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) oraz przepisy rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r., Nr 61, poz. 543 ze zm.).

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2015 r. do dnia kontroli.

Przedmiotem kontroli była:

1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadry.
2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) oraz realizacja zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.).

V. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowie mieści się w budynku Urzędu Gminy w Szydłowie przy ul. Rynek 2, 28 – 225 Szydłów, tel. 41 35 45 125. Ośrodek zajmuje dwa pomieszczenia usytuowane na parterze budynku. Warunki lokalowe nie dają klientom możliwości swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność – w jednym pokoju jest dwóch pracowników socjalnych oraz kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej. Brak jest pomieszczenia na rozmowy indywidualne z klientem.

Głównymi problemami występującymi w środowisku, wymagającymi interwencji GOPS jest: ubóstwo, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie.

Wypłata świadczeń z pomocy społecznej realizowana jest na indywidualne konta lub gotówką w kasie Urzędu Gminy w Szydłowie.

Ad 1. Struktura organizacyjna Ośrodka, kwalifikacje kadry.

W dniach kontroli w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szydłowie w obszarze pomocy społecznej zatrudnionych było 3 pracowników, w tym: kierownik oraz 2 pracowników socjalnych. (Załącznik Nr 1 - Tabela dotycząca kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze).

W toku przeprowadzonej kontroli ustalono, iż Kierownik posiada odpowiednie wykształcenie wymagane na zajmowanym stanowisku. Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ukończyła specjalizację w zakresie organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni zatrudnieni w kontrolowanej jednostce legitymują się również właściwymi kwalifikacjami na zajmowanych stanowiskach pracy. Pracownicy socjalni posiadają legitymacje służbowe wydane według wzoru określonego rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

Do obowiązków pracowników socjalnych należy: przyjmowanie zgłoszeń klientów o udzielenie pomocy społecznej, rozpoznanie i diagnoza potrzeb socjalnych mieszkańców, przeprowadzanie wywiadów środowiskowych i kompletowanie niezbędnej dokumentacji do przyznawania świadczeń, wnioskowanie o udzielenie pomocy, prowadzenie akt osobowych klientów.

W trakcie przeprowadzonej kontroli w celu zbadania stanu zatrudnienia pracowników socjalnych wykorzystano następujący miernik:

- **miernik: liczba mieszkańców gminy**

liczba zatrudnionych pracowników socjalnych w OPS = $4\ 890/2 = 2\ 445$

Z powyższego wynika, iż stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli nie jest zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U z 2015 r. poz. 163 ze zm.), jest tylko 2 pracowników i na 1 pracownika socjalnego przypada 2 445 mieszkańców.

Ad 2. Ocena realizacji zadań z zakresu administracji rządowej i zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.) oraz zadań z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2015 r. poz. 332 ze zm.).

Zasiłki stałe

Z informacji przekazanych przez Kierownika GOPS (Załącznik Nr 2 – Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez OPS) wynika, że w roku 2015 do dnia kontroli pomoc w formie zasiłku stałego przyznano dla **14 osób**. Za osoby te Ośrodek odprowadza składkę zdrowotną.

Kontroli poddano losowo wybrane akta, na podstawie których wydano decyzje nr: GOPS.5100.4.2014, zmiana sposobu wypłaty GOPS.5100.4.1.014 oraz zmiana wysokości świadczenia od października 2015 r. GOPS.5100.2.2015; GOPS.5100.5.2015; GOPS.5100.9.1.2015; GOPS.5100.14.2015; GOPS.5100.15.2015; GOPS.5100.3.2015; GOPS.5100.11.2015; GOPS.5100.8.2015; GOPS.5100.13.2015; GOPS.5100.6.2015.

Dokumentacja prowadzona jest w teczkach osobowych opatrzonych imieniem i nazwiskiem oraz adresem klienta. Skontrolowane akta zawierają dokumenty potwierdzające opisaną w wywiadach sytuację rodzinną, zawodową, zdrowotną i materialną klienta oraz osób pozostających z nim we wspólnym gospodarstwie domowym. Dokumenty potwierdzane są „za zgodność z oryginałem”.

W podstawie prawnej sprawdzonych decyzji administracyjnych odnotowano aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego i rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej bez publikatora tego aktu. Widniało w niej również upoważnienie Kierownika GOPS do wydawania decyzji w zakresie pomocy społecznej.

W większości skontrolowanych decyzji administracyjnych zespół inspektorów odnotował, iż decyzjom, w których wypłata świadczenia realizowana była przed uprawomocnieniem się decyzji, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, w podstawie prawnej przywołując art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego, w uzasadnieniu oraz w pouczeniu – zamiast w postanowieniu – decyzji informowano, iż decyzji nadano rygor

natychmiastowej wykonalności z uwagi na jeden z powodów wymienionych w art. 108 § 1 k.p.a.

W części skontrolowanych decyzji mimo przywołania w podstawie prawnej art. 108 k.p.a. w pouczeniu zamieszczano zapis: „Przed upływem terminu do wniesienia odwołania decyzja nie ulega wykonaniu, a wniesienie odwołania wstrzymuje wykonanie decyzji”, co jest niezgodne z przywołanym artykułem kodeksu postępowania administracyjnego.

W październiku 2015 roku wszystkie zasiłki przeliczone zostały zgodnie z nowymi kryteriami dochodowymi wprowadzonymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Wydano klientom zmieniające decyzje administracyjne, przed wydaniem których przeprowadzono rodzinne wywiady środowiskowe.

W zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

W postanowieniu informowano klientów o objęciu na czas trwania wypłaty zasiłku stałego ubezpieczeniem zdrowotnym.

W decyzjach informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

Zespół kontrolny pozytywnie ocenia sposób opisywania w uzasadnieniu decyzji administracyjnych sytuacji faktycznej klienta i stanu prawnego mających wpływ na przyznanie pomocy oraz wpisywanie w wywiadach środowiskowych w rubryce „praca socjalna” działań podejmowanych wobec wnioskodawców.

Ośrodek opłacał składki ubezpieczeniowe zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 20 ustawy o pomocy społecznej oraz art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Decyzje o przyznaniu pomocy klienti odbierali osobiście potwierdzając ten fakt datą i własnoręcznym podpisem.

W stosunku do zasadności przyznanych świadczeń nie wniesiono zastrzeżeń.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z informacjami przekazanymi przez Kierownika Ośrodka, w roku 2015 do dnia kontroli pomocą okresową objęto **8 osób**. Głównym powodem przyznania tej formy wsparcia była długotrwała lub ciężka choroba oraz bezrobocie. Wysokość wypłacanych zasiłków jest zgodna z art. 38 ustawy o pomocy społecznej.

Kontroli poddano dokumentację wszystkich osób objętych pomocą na mocy decyzji:
GOPS.5101.1.2015; GOPS.5101.1.1.2015; GOPS.5101.1.2.2015; GOPS.5101.5.2015;
GOPS.5101.4.2015; GOPS.5101.6.2015; GOPS.5101.3.2015; GOPS.5101.8.2015;
GOPS.5101.7.2015.

Ze skontrolowanych akt wynika, że na każdy wniosek o pomoc pracownicy socjalni sporządzali wywiad lub jego aktualizację (każdy wniosek opatrzony datą wpływu). W aktach znajdują się m.in.: aktualne dochody, odcinki emerytur i rent, zaświadczenia z powiatowych urzędów pracy, zaświadczenia o powierzchni gospodarstwa rolnego.

W podstawie prawnej decyzji administracyjnych widniał aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, a także rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej i upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej.

W skontrolowanych decyzjach administracyjnych odnotowano, iż decyzjom, w których wypłata świadczenia realizowana była przed uprawomocnieniem się decyzji, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, w podstawie prawnej przywołując art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego, w sentencji jednak nie informowano klienta o tym fakcie – dopiero w pouczeniu, a w uzasadnieniu poinformowano, iż decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na jeden z powodów wymienionych w art. 108 § 1 k.p.a.

Zespół kontrolny pozytywnie ocenia sposób opisywania w uzasadnieniu decyzji administracyjnych sytuacji faktycznej klienta i stanu prawnego mających wpływ na przyznanie pomocy oraz wpisywanie w wywiadach środowiskowych w rubryce „praca socjalna” działań podejmowanych wobec wnioskodawców.

W decyzjach informowano stronę o możliwości odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego za pośrednictwem Ośrodka w terminie 14 dni od daty otrzymania decyzji.

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Wieloletni program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Z informacji uzyskanych od Kierownika GOPS oraz ze sprawozdania z realizacji programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za trzy kwartały 2015 roku wynika, iż w badanym okresie pomocy w formie posiłku w ramach Programu udzielono ogółem dla **81 osób**, w tym 19 dzieci oraz 62 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej.

W okresie tym nie udzielono zasiłków celowych. Ogólny koszt Programu wyniósł **26 610 zł**, z czego dotacja stanowi 13 242 zł i środki własne gminy – 13 368 zł.

Dożywianie prowadzone jest w niżej wymienionych placówkach oświatowych na terenie Gminy Szydłów

Lp	Typ placówki	Liczba dożywianych dzieci	Rodzaj posiłku	Cena za posiłek
1.	Szkoła Podstawowa w Szydłowie	34	jedno danie gorące	4,80 zł
2.	Gimnazjum w Szydłowie	14	jedno danie gorące	4,80 zł
3.	Szkoła Podstawowa w Solcu	10	jedno danie gorące	4,00 zł
4.	Przedszkole w Szydłowie	4	pełny obiad	5,00 zł
5.	Gminne Centrum Kultury w Szydłowie	1	pełny obiad	5,40 zł
	RAZEM	63		

Dodatkowo w 2015 roku Ośrodek sfinansował koszt wyżywienia 18 uczniów uczęszczających do szkół poza terenem gminy Szydłów. W kontrolowanym okresie na wniosek dyrektora szkoły Ośrodek finansował dożywianie 9 uczniów.

Pozytywnym jest fakt, iż w szkołach na terenie Gminy Szydłów dzieci otrzymują gorący posiłek, co jest zgodne z ideą programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta świadczeniobiorców dotyczące przyznanej *pomocy w formie posiłku*, na podstawie których wydano decyzje administracyjne o numerach:

GOPS.5113.23.1.2015; GOPS.5113.13.2015 i GOPS.5113.13.1.2015; GOPS.5113.26.1.2015; GOPS.5113.11.1.2015.i zmiana wysokości za posiłek GOPS.5113.11.2.2015; GOPS.5113.89.2015; GOPS.5113.19.1.2015; GOPS.5113.30.1.2015; GOPS.5113.15.1.2015; GOPS.5113.29.2015; GOPS.5113.94.2015.

W aktach stanowiących podstawę do przyznania pomocy znajduje się kompletna dokumentacja określająca sytuację materialno-bytową osób i rodzin ubiegających się o pomoc. Pomoc w ramach Programu przyznawana była w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń

pieniężnych z pomocy społecznej. Przytoczono również Uchwałę Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020 oraz Uchwały Rady Gminy Szydłów w sprawie dożywiania. Wymienione akty prawne przywołane zostały z aktualnym publikatorem. W podstawie prawnej decyzji administracyjnych przywoływano także upoważnienie Wójta Gminy dla Kierownika Ośrodka do wydawania decyzji administracyjnych.

W postanowieniu decyzji wpisywano od kiedy przyznano pomocy, kto jest realizatorem, cenę jednostkową za posiłek.

Decyzjom wydanym w ramach Programu na posiłki, których realizacja przypadała przed uprawomocnieniem się decyzji nadawano rygor natychmiastowej wykonalności w podstawie prawnej przywołując art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego, w uzasadnieniu stosując zapis, iż decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na jeden z powodów wymienionych w art. 108 § 1 k.p.a., ale w sentencji nie informowano klienta o tym fakcie, a dopiero w pouczeniu.

W podstawie prawnej decyzji niewłaściwie przywoływano art. 18 ust. 1 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej.

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Metody i formy opieki nad osobami samotnymi, starszymi

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowie w okresie objętym kontrolą realizuje usługi opiekuńcze, które w myśl art. 50 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej są usługami, obejmującymi pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Uchwałą Nr XXV/121/2008 Rady Gminy Szydłów z dnia 10 czerwca 2008 r. określono szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwalniania od opłat, a także tryb ich pobierania.

W okresie objętym kontrolą tj. od 1 stycznia 2015 r. usługi wykonywało w ramach umowy zlecenia 7 osób. W dniach kontroli zatrudnione były 3 opiekunki.

Usługi opiekuńcze obejmowały pomoc w formie zaspokojenia niezbędnych i codziennych potrzeb życiowych, opieki higienicznej oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktu z otoczeniem: osobom samotnym oraz w miarę możliwości osobom i rodzinom, które wymagają pomocy innych osób, a rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Usługi

przyznawane są na podstawie: wniosku złożonego przez osoby zainteresowane, wywiadu środowiskowego wraz z niezbędną dokumentacją, zaświadczenia lekarskiego stwierdzającego iż osoba ubiegająca się o przyznanie usług opiekuńczych wymaga pomocy innych osób, oświadczenia wnioskodawcy o wyrażeniu zgody na objęcie pomocą w formie usług opiekuńczych. Osoby korzystające z usług opiekuńczych ponosiły odpłatność w zależności od posiadanego dochodu.

W decyzji administracyjnej wydawanej przez Kierownika OPS określono okres i ilość godzin usług, zakres usług, pełny koszt 1 godziny, wysokość odpłatności danej osoby za 1 godzinę usług oraz kto będzie wykonywał usługi.

Sprawdzono akta o numerach decyzji:

GOPS.5122.2.2015; GOPS.5122.7.2015; GOPS.5122.3.2015; GOPS.5122.5.4.2015; GOPS.5122.1.2015; GOPS.5122.6.2015; GOPS.5122.4.2015.

W aktach klientów znajduje się wywiad lub jego aktualizacja, odcinki rent i emerytur, zaświadczenia o wysokości dochodów, zaświadczenia lekarskie i decyzje administracyjne, zgoda opiekunki na świadczenie usług opiekuńczych, zgoda podopiecznego na usługi świadczone przez daną opiekunkę.

W podstawie prawnej wydanych decyzji administracyjnych odnotowano aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, aktualne rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, Uchwałę Rady Gminy w Szydłowie dot. usług opiekuńczych i upoważnieni Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji.

Odnutowano także art. 108 k.p.a. w tych decyzjach, w których usługi były świadczone przed uprawomocnieniem się decyzji. Informacji o tym, iż decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności nie zamieszczono w postanowieniu decyzji.

Do zasadności udzielanej pomocy nie wnosi się uwag.

W okresie objętym kontrolą Ośrodek nie realizował zadania związanego ze świadczeniem specjalistycznych usług opiekuńczych (art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej) dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach zadań zleconych z zakresu administracji rządowej.

Osoby wymagające opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, którym nie można było zapewnić niezbędnej pomocy usługowej i opiekuńczej w miejscu zamieszkania, Ośrodek skierował do domu pomocy społecznej. W roku 2015 do dnia kontroli Ośrodek skierował do domów pomocy społecznej 3 osoby i łącznie opłaca za pobyt 11 mieszkańców.

Przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i zasiłków celowych specjalnych

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej GOPS w Szydłowie przyznaje zasiłki celowe, celem zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Zgodnie z art. 41 ust. 1 cytowanej ustawy Ośrodek udziela również w szczególnie uzasadnionych przypadkach specjalnych zasiłków celowych osobie lub rodzinie w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, które nie podlegają zwrotowi.

Kontrolowana jednostka w roku 2015 do dnia kontroli, jak wynika z informacji udzielonych przez Kierownika, udzieliła **47 rodzinom** zasiłków celowych oraz **25 rodzinom** specjalnych zasiłków celowych. Zasiłki celowe przyznawane były w szczególności na zakup artykułów żywnościowych, odzieży, zakup przyborów szkolnych i na leczenie. Specjalne zasiłki celowe najczęściej przyznawano na zakup leków, pokrycie kosztów leczenia, zakup odzieży czy podręczników szkolnych.

Podczas kontroli sprawdzono losowo wybrane akta:

Zasiłki celowe – GOPS.5102.23.1.2015; GOPS.5102.13.2.2015; GOPS.5102.86.2.2015; GOPS.5102.86.2015; GOPS.5102.86.1.2015; GOPS.5102.77.1.2015; GOPS.5102.76.2015; GOPS.5102.19.2015; GOPS.5102.29.2015; GOPS.5102.83.2015; GOPS.5102.78.4.2015.

Zasiłki celowe specjalne – GOPS.5102.14.2015S; GOPS.5102.13.2015S; GOPS.5102.12.2015S; GOPS.5102.5.3.2015S; GOPS.5102.5.2.2015S; GOPS.5102.4.2015S; GOPS.5102.4.1.2015S; GOPS.5102.3.2015S; GOPS.5102.59.2015S; GOPS.5102.57.2015S; GOPS.5102.15.2015S; GOPS.5102.9.2015S; GOPS.5102.6.3.2015S; GOPS.5102.1.2015S.

W skontrolowanych aktach znajdowały się wymagane dokumenty niezbędne do ustalenia sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i materialnej osoby lub rodziny. Strony informowane były o możliwości wniesienia odwołania do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Kielcach w ustawowo przyjętym terminie.

Pomoc przyznawana była w oparciu o przepisy ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej oraz upoważnienie Kierownika GOPS do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie pomocy społecznej. Wymienione akty prawne przywołane zostały w decyzjach z aktualnymi publikatorami.

Decyzjom, których realizacja odbywała się przed terminem ich uprawomocnienia, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, w podstawie prawnej przywołując art. 108

kodeksu postępowania administracyjnego, w sentencji nie informując klienta o tym fakcie, a w uzasadnieniu, iż decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na jeden z powodów wymienionych w art. 108 § 1 k.p.a.

Zespół inspektorów nie wniósł zastrzeżeń do zasadności udzielonego wsparcia.

Metody pracy socjalnej wykorzystywane w ośrodku pomocy społecznej

Praca socjalna (art. 45 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej) jest świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Wymogi jej prowadzenia określa art. 6 pkt 12 cyt. wyżej ustawy, gdzie określono ją jako działalność zawodową mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.

W kontrolowanej jednostce praca socjalna podejmowana jest podczas bezpośredniego kontaktu pracowników socjalnych z podopiecznymi, zarówno w środowisku domowym, jak i siedzibie Ośrodka. Praca socjalna realizowana przez pracowników socjalnych polega m. in. na: odwiedzaniu osób i rodzin, pomocy i wsparciu w przewyżnianiu problemów życia rodzinnego podopiecznych, motywowaniu osób uzależnionych do podjęcia i kontynuowania leczenia odwykowego, pomocy w uzyskaniu orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz świadczeń rentowych lub emerytalnych, pomocy w poszukiwaniu pracy czy pomocy osobom pokrzywdzonym przemocą.

W rozwiązywaniu trudnych problemów swoich podopiecznych kontrolowana jednostka współpracuje przede wszystkim z: Urzędem Gminy, Powiatowym Urzędem Pracy, Środowiskowym Domem Samopomocy w Świniarach, Policją, placówkami oświatowymi, służbą zdrowia, kuratorami, sądem.

Ważnym instrumentem pracy socjalnej z osobami ubiegającymi się o pomoc są kontrakty socjalne, które mają na celu zobowiązanie zainteresowanego do podejmowania z pracownikiem wspólnych działań zmierzających do przewyżnienia jego trudnej sytuacji życiowej. W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Szydłowie w 2015 roku do dnia kontroli pracownicy socjalni zawarli 19 kontraktów socjalnych, w tym 13 poza PO KL.

Monitoring wdrażania ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szydłowie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jednostka posiada Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015 przyjęty Uchwałą Nr XLI/190/2013 Rady Gminy Szydłów z dnia 24 września 2013 roku.

W kontrolowanej jednostce zatrudniony był asystent rodziny w okresie od 1 lipca do 31 października 2015, który miał pod opieką 10 rodzin. Z powodu rezygnacji asystenta ogłoszono nabór na wolne stanowisko i od 19 listopada zatrudniono nowego asystenta, który pracuje z 8 rodzinami.

Wnioski z przeprowadzonej kontroli:

W trakcie przeprowadzonej kontroli kompleksowej w GOPS w Szydłowie stwierdzono, iż pomoc w formie zasiłku stałego, okresowego, posiłku z programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, zasiłku celowego oraz specjalnego zasiłku celowego oraz usług opiekuńczych przyznano celowo i zasadnie. W aktach znajdują się wszelkie dokumenty konieczne do ustalenia sytuacji materialnej, zdrowotnej i rodzinnej wnioskodawców m. in.: zaświadczenia z PUP, zakładów pracy o wysokości dochodów, odcinki rent i emerytur, oświadczenia klientów, karty leczenia szpitalnego, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności.

W toku kontroli ustalono, iż Kierownik kontrolowanej jednostki posiada odpowiednie wykształcenie wymagane na zajmowanym stanowisku, zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej ukończyła specjalizację w zakresie organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni, zatrudnieni w kontrolowanej jednostce, legitymują się również właściwymi kwalifikacjami na zajmowanych stanowiskach.

Natomiast stan zatrudnienia pracowników socjalnych na dzień kontroli jest niezgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w Ośrodku zatrudnionych jest 2 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu pracy i na jednego pracownika socjalnego przypada 2 445 mieszkańców.

Dokumenty organizacyjne Ośrodka Pomocy Społecznej tj. Statut i Regulamin Organizacyjny są aktualne.

Warunki lokalowe Ośrodka nie dają klientom możliwości swobodnego przedstawiania swoich problemów w warunkach chroniących ich prywatność. Brakuje pomieszczenia na rozmowy indywidualne z klientem.

W podstawie prawnej większości sprawdzonych decyzji administracyjnych na zasiłki stałe i na zasiłki okresowe, zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe, na posiłki oraz na usługi opiekuńcze odnotowano aktualny publikator ustawy o pomocy społecznej, kodeksu postępowania administracyjnego, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej i upoważnieni Wójta Gminy dla Kierownika OPS do wydawania decyzji z zakresu pomocy społecznej. Ponadto w podstawie prawnej decyzji administracyjnych na posiłki

odnotowano Uchwałę Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 roku w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020.

W podstawie prawnej decyzji wydanych na posiłki przywoływany był niewłaściwie art. 18 ustawy o pomocy społecznej.

W zasiłkach stałych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku sporządzano aktualizacje wywiadów środowiskowych nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

W październiku 2015 roku wszystkie zasiłki stałe przeliczone zostały zgodnie z nowymi kryteriami dochodowymi wprowadzonymi rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 lipca 2015 roku w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Wydano klientom zmieniające decyzje administracyjne, przed wydaniem których przeprowadzono rodzinne wywiady środowiskowe.

Zespół kontrolny pozytywnie też ocenia sposób opisywania w uzasadnieniu decyzji administracyjnych sytuacji faktycznej klienta i stanu prawnego mających wpływ na przyznanie pomocy oraz wpisywanie w wywiadach środowiskowych w rubryce „praca socjalna” działań podejmowanych wobec wnioskodawców.

W części skontrolowanych decyzji administracyjnych na wszystkie formy pomocy zespół inspektorów stwierdził, iż decyzjom, w których wypłata świadczenia realizowana była przed uprawomocnieniem się decyzji, nadawano rygor natychmiastowej wykonalności, w podstawie prawnej przywołując art. 108 kodeksu postępowania administracyjnego, w sentencji jednak nie informowano klienta o tym fakcie – dopiero w pouczeniu, a w uzasadnieniu poinformowano, iż decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności z uwagi na jeden z powodów wymienionych w art. 108 § 1 k.p.a.

Pozytywnym jest fakt, iż w szkołach na terenie Gminy Szydłów dzieci otrzymują gorący posiłek, co jest zgodne z ideą Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

Zaznaczyć należy, iż w kontrolowanej jednostce kontrakt socjalny jest wykorzystywany jako instrument pracy socjalnej.

Pozytywnym jest także, iż w GOPS zatrudniony był asystent rodziny, który udzielał wsparcia 10 rodzinom.

VI. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:

- sprawdzoną dokumentację oraz informacje i wyjaśnienia udzielone przez Kierownika kontrolowanej jednostki.

Treść protokołu i wnioski wynikające z kontroli omówiono z Kierownikiem placówki.

VII. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów (§ 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Dz. U. Nr 61, poz. 543).

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Załączniki do protokołu:

1. Tabela dotycząca kadry zarządzającej, pracowników socjalnych oraz świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze.
2. Tabela sporządzona przez Kierownika GOPS pt. „Ustalenia dotyczące realizacji zadań przez GOPS”.

Protokół podpisali:

Ze strony kontrolującej:

1. Barbara Nowak

2. Magdalena Pracon

Ze strony kontrolowanej:

Z up. Wójta Gminy
Stanisław Zawada
KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Szydłowie

Kielce, dnia 10 grudnia 2015 r.

Data i podpis

18. 12. 2015

Z up. Wójta Gminy Szydłowieckiego
Renata Segecińska
DYREKTOR
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ